

УДК 657

Диба В.М.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

КЛАСИФІКАЦІЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

Dyba Vyacheslav
k.e.n., Associate Professor,
assistant professor of accounting and taxation
Kiev National Economic University
named after Vadym Hetman

INTANGIBLE ASSETS CLASSIFICATION FOR COMPANY'S INNOVATIVE DEVELOPMENT MANAGEMENT PURPOSES

Анотація: У статті обґрунтовано різноманітні теоретичні погляди щодо класифікації нематеріальних активів. Досліджено точки зору вітчизняних і зарубіжних авторів на диференційовані прояви сутності нематеріальних активів. Запропоновано доповнення класифікації нематеріальних активів для цілей управління інноваційним розвитком підприємства.

Annotation: In the article are explored various theoretical points of views on the intangible assets' classification. The domestic and foreign authors' points of views on differentiated intangible assets essence approaches are researched. The additional intangible assets classification for company's innovative development management purposes is proposed.

Ключові слова: нематеріальний актив, інноваційний розвиток, інновація, класифікація, облік.

Key words: intangible asset, innovative development, innovation, classification, accounting.

Для формування інноваційного потенціалу підприємств актуальним залишається питання послідовної класифікації нематеріальних активів, яка є необхідною відправною точкою для розвитку набору критеріїв оцінки і принципів обліку нематеріальних активів для служб, що складають фінансову звітність, що в свою чергу призведе до вдосконалення спроможності бухгалтерських звітів надавати релевантну інформацію про невідчутні активи.

«Правильна класифікація цінностей має наслідком і правильну класифікацію рахунків, а ця остання дає можливість об'єднанню подібного і відокремленню подібного від неподібного, пізнати сутність кожного окремого рахунку, що, в

свою чергу, зумовлює доцільну організацію рахівництва і правильне його ведення в будь-якому господарстві» [1].

Незважаючи на те що всі об'єкти нематеріальних активів, за своєю природою, є індивідуальними, у процесі виконання ними функцій проявляються певні загальні властивості окремих видів нематеріальних активів. Тому існує можливість об'єднати їх в однорідні групи за певними ознаками. Проте досить часто через використання різної термінології авторами класифікація й опис об'єктів нематеріальних активів часто змішуються.

Оскільки поняття нематеріальних активів є досить складним, уявляється природним те, що в сучасній економічній літературі існує безліч підходів до їх класифікації. Певний вклад у розробку класифікацій нематеріальних активів внесли вітчизняні вчені О. С. Бородін, М. С. Пушкар, М. Сова, Я. В. Соколова, С. Яремчук та інші.

Необхідним є проаналізувати загальні теоретичні основи класифікації, оскільки нерозуміння цих основ може мати наслідком некоректне використання деяких термінів у припущення помилок під час класифікації.

На нашу думку, для здійснення наукової класифікації нематеріальних активів потрібно дотримуватися низки вимог [2]:

по-перше, орієнтація кожної окремої класифікації на досягнення конкретної мети;
по-друге, чітке визначення класифікаційної ознаки для можливості практичного застосування розробленої класифікації;

по-третє, можливість віднесення кожного об'єкта класифікації до певної класифікаційної групи і, до того ж, лише до однієї за певною ознакою.

Нематеріальні активи неоднорідні: за правовою ознакою, за захищеністю, за строком використання, за характером використання (експлуатації) у процесі виробництва, за способом оцінки, за шляхом надходження, за ступенем впливу на фінансовий стан і результати господарської діяльності тощо. А тому, необхідний диференційований підхід до їхнього аналізу.

Для практичного застосування необхідно чітко визначити мету класифікації та класифікаційну ознаку. Проте більшість авторів недостатньо акцентує увагу на цих питаннях. Е представлених у вітчизняній фаховій літературі класифікаціях можна виокремити кілька найпоширеніших сучасних класифікаційних ознак нематеріальних активів.

Нематеріальні активи можна класифікувати за строками корисного використання. Відповідно до цієї ознаки автори Святоцький Е.П., Гладунов В.Н., Бутник-Сиверський А., Федченко Л виокремлюють таку особливість, як можливість визначення строку та невизначення його взагалі. А Бігдан І.А. наводить конкретні строки — до року та більше року.

Ще однією поширеною класифікаційною ознакою є ступінь відчуження. Автори Яремчук С. і Сова М. [3] пропонують за ступенем відчуження виокремлювати відчужувані нематеріальні активи — об'єкти, які під час їх продажу, передачі, оренди мають здатність передаватися повністю, та невідчужувані нематеріальні активи — об'єкти, які в разі часткового передавання прав на їх використання залишаються у власності підприємства. Сатовський В.В. [4] за фор-

мою відчуження виокремлює нематеріальні активи, які можливо передати без передачі права власності, які можна продати, та активи, які є невід'ємною частиною підприємства. Святоцький Е.П., Гладунов В.Н., Бутник-Сіверський А., Федченко Л. [5] пропонують своє групування за даною ознакою, що має іншу назву — «ознака цілого»: нематеріальні активи невідокремлені від підприємства; нематеріальні активи невідокремлені від індивіда; відокремлені нематеріальні активи.

Існують також класифікації, ознаками яких є ступінь впливу на фінансові результати підприємства, ступінь правової захищеності й джерело надходження. За впливом на фінансові результати виокремлюють об'єкти нематеріальних активів, здатні приносити дохід прямо, за рахунок упровадження їх в експлуатацію, а також ті, які впливають на фінансові результати діяльності фірми опосередковано. За ступенем правової захищеності є відповідно нематеріальні активи, що захищаються охоронними документами (наприклад, об'єкти промислової власності), і не захищені ними. За джерелами надходження виокремлюють власні, пайові та придбані нематеріальні активи. Слід зазначити, що дана ознака є досить ваговою, але вона знайшла своє відображення лише в класифікаціях, запропонованих С. Яремчуком і М. Совою.

З метою узагальнення авторських підходів до класифікацій нематеріальних активів у вітчизняній практиці побудовано табл. 1.

Таблиця 1

**КЛАСИФІКАЦІЇ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ
ЗА ПІДХОДАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ АВТОРІВ**

Автор	Класифікаційна ознака	Групи нематеріальних активів
Святоцький Е.П., Гладунов В.Н., Бутник-Сіверський А., Федченко Л. [5]	1. Правова ознака	1) об'єкти авторського права; 2) об'єкти суміжних прав; 3) об'єкти науково-технічної інформації; 4) об'єкти промислової власності; 5) об'єкти природного середовища; 6) об'єкти права користування — монопольне положення на ринку, економічні та інші привілеї
	2. Ознака цілого	1) нематеріальні активи, невідокремлені від підприємства; 2) нематеріальні активи, невідокремлені від індивіда, 3) відокремлені нематеріальні активи.
	3. Можливість визначення строку корисного використання	1) об'єкти, для яких можливо встановити строк служби; 2) об'єкти, для яких строк використання встановити неможливо
	4. Спосіб оцінки	1) індивідуальна оцінка; 2) оцінка в групі, в «єдиному казані»; 3) певний строк і оцінка індивідуальна

Продовження табл. 1

Автор	Класифікаційна ознака	Групи нематеріальних активів
	5 Господарсько-облікові ознаки	1) об'єкти права інтелектуальної власності та інші об'єкти права власності й користування; 2) об'єкти права користування природними ресурсами; 3) об'єкти права користування економічними, організаційними перевагами й іншими привілеями; 4) гудвіл; 5) об'єкти права власності й користування раціоналізаторськими пропозиціями; 6) ноу-хау
Яремчук С., Сова М. [3]	1. За ступенем відчуження	1) відчужувані нематеріальні активи-об'єкти, які під час їх продажу, передачі, оренди мають здатність передаватися повністю; 2) невідчужувані нематеріальні активи-об'єкти, які в разі часткового передавання прав на їх використання залишаються у власності підприємства
	2. За ступенем впливу на фінансові результати підприємства	1) здатні прямо приносити дохід; 2) здатні опосередковано впливати на фінансові результати
	3. За строком використання	1) функціонуючі; 2) не функціонуючі.
	4. За ступенем правової захищеності	1) захищені охоронними документами; 2) не захищені охоронними документами
	5. За ступенем внеску індивідуальної праці працівників певного підприємства	1) власні, розроблені особисто працівниками або засновниками; 2) пайові, розроблені разом з іншими фізичними або юридичними особами на пайових умовах; 3) придбані з боку.
	6. За оборотністю (тривалістю використання)	1) поточні нематеріальні активи, що використовуються у діяльності підприємства не більше від одного року, оскільки швидко втрачають свою споживчу вартість (їх включають до поточних витрат підприємства); 2) довгострокові нематеріальні активи-об'єкти, які використовуються у діяльності підприємства більше від одного року. При цьому їх вартість частково переноситься на вартість продукту, що виробляється за допомогою таких об'єктів (амортизується)
Саговський В.В. [4]	1. За способом придбання	1) придбання окремо; 2) створюються підприємством
	2. За періодом одержання прибутку	1) обмежений законом або контрактом; 2) пов'язаний з економічним фактором; 3) період не визначений
	3. За формою відчуження	1) передача без права власності; 2) продаж; 3) невід'ємна частина підприємства

Закінчення табл. 1

Автор	Класифікаційна ознака	Групи нематеріальних активів
	4. За методом визначення	1) визначаються, як самостійні одиниці; 2) не мають необхідних ознак для визначення
Бігдан І.А. [6]	1. За об'єктом права	1) право на інтелектуальну власність; 2) право на користування природними ресурсами; 3) право на користування майном (матеріальним майном та нематеріальним майном); 4) інші права
	2. За функціональним призначенням	1) виробництво; 2) збут; 3) адміністративне управління; 4) соціально-культурні заходи
	3. За способом отримання	1) створення; 2) придбання; 3) обмін на активи; 4) безоплатне дарування; 5) внесок до статутного капіталу
	4. За характером володіння	1) власні; 2) орендовані
	5. За строком корисного використання	1) до року; 2) більше року
	6. За використанням в діяльності	1) використовуються; 2) не використовуються
	7. За рівнем правової захищеності	1) охороняються патентним законодавством; 2) не охороняються патентним законодавством
	8. За місцем використання	1) цех; 2) відділ; 3) лабораторія
	9. За ідентифікацією	1) ідентифіковані; 2) не ідентифіковані
	10. За способом оцінки	1) індивідуальна оцінка; 2) оцінка в групі; 3) оцінка в єдиному «котлі»
	11. За джерелом придбання	1) власні кошти; 2) залучені кошти; 3) цільове фінансування
	12. За впливом на фінансовий результат	1) прямий вплив; 2) частковий вплив
	13. За ступенем ліквідності	3) високоліквідні; 4) обмежена ліквідність; 5) низько ліквідні
	14. За ступенем ризику вкладу капіталу в активи	1) високий ступінь ризику; 2) середній ступінь ризику

Р. Рейлі та Р. Швайс у своїй монографії виділяють десять типів нематеріальних активів, які класифікують по їх зв'язку з іншими елементами (напрямками) діяльності, що наведено у таблиці (табл. 2).

Таблиця 2

КЛАСИФІКАЦІЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЗА ЕЛЕМЕНТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ [7]

Група нематеріальних активів	Найменування об'єктів, що належить до відповідної групи
1. Нематеріальні активи, що пов'язані із маркетингом	товарні знаки, фірмові назви, торгові марки (бренди), логотипи тощо
2. Нематеріальні активи, що пов'язані із технологіями	патенти на технологічні процеси, патенти, технічна документація, технічне ноу-хау тощо
3. Нематеріальні активи, що пов'язані із творчою діяльністю	літературні твори та авторські права на них, музикальні твори, видавничі права, права на постановки
4. Нематеріальні активи, що пов'язані із обробкою даних	запатентовані програмні забезпечення комп'ютерів, авторські права на програмні забезпечення, автоматизовані бази даних, маски та шаблони для інтегральних схем
5. Нематеріальні активи, що пов'язані із інженерною діяльністю	промислові зразки, патенти на вироби, інженерні креслення та схеми, проекти, фірмова документація
6. Нематеріальні активи, що пов'язані із клієнтами	списки клієнтів, контракти з клієнтами, відношення з клієнтами, відкриті замовлення на поставку
7. Нематеріальні активи, що пов'язані із контрактами	вигідні контракти з постачальниками, ліцензійні угоди, договори франшизи, угоди про неучасть у конкуренції
8. Нематеріальні активи, що пов'язані із людським капіталом	наприклад відібрана та робоча сила, що пройшла навчання, договори найму, угоди з профспілками
9. Нематеріальні активи, що пов'язані із земельними ділянками	права на розробку корисних копалин, права на повітряний простір, права на водяний простір тощо
10. Нематеріальні активи, що пов'язані із поняттям «гудвіл» (ділова репутація)	гудвіл організації, гудвіл професійної практики, особистий гудвіл спеціаліста, гудвіл знаменитості, загальна вартість бізнесу в якості діючого підприємства

Зарубіжні вчені Хендриксон і Ван Бреда вважають, що нематеріальні активи можуть бути поділені на традиційні нематеріальні активи (ділова репутація, бренди, патенти) та відкладені витрати (реклама, дослідження та розробка, витрати на навчання) [8].

Також викликає інтерес класифікація нематеріальних активів, яка ґрунтується на збалансованій системі показників (BSC — Balanced Score Cards — концептуальний підхід до організації управління бізнесом, що забезпечує інформаційно-методичну підтримку прийняття управлінських рішень у відповідності з прийнятою стратегією розвитку підприємства), яка охоплює всі чотири складові цієї системи [9]:

- 1) нематеріальні активи, що пов'язані із клієнтами;
- 2) нематеріальні активи, що пов'язані із людським капіталом;

3) інтелектуальні технології;

4) інтелектуальна власність.

З точки зору маркетингу нематеріальні активи класифікують за чотирма категоріями, що ґрунтуються на концептуальному уявленні про серію подій, які ведуть до створення конкурентних переваг:

1) творчі цінності (реклама, розвиток продукту та інші інструменти маркетингу);

2) ринкові активи (торговельні марки, бренди, інформаційні системи);

3) проявлення цінності (імідж, репутація, преміальна ціна);

4) поєднання ринкових активів (конкурентна перевага).

У МСФЗ 38 «Нематеріальні активи» [10] та П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [11] наводиться класифікація нематеріальних активів, яка застосовується для відображення інформації про нематеріальні активи у бухгалтерському обліку. Класифікацію нематеріальних активів з метою відображення їх у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності наведено у табл. 3.

Таблиця 3

**КЛАСИФІКАЦІЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЗА СТАНДАРТАМИ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ [10, 11]**

МСФЗ 38	П(С)БО 8
Торгові марки	Права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище тощо)
Фірмові найменування	Права користування майном (право користування земельною ділянкою, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо)
Програмне забезпечення	Права на комерційні позначення (права на товарні знаки, торговельні марки, фірмові назви тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті
Ліцензії та франшизи	Права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, у тому числі ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті
Авторські права, патенти та інші права на промислову власність, права на обслуговування та експлуатацію	Авторське право та суміжні з ним права (право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для ЕОМ, компіляції даних (бази даних), виконання, фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті
Рецепти, формули, проекти та макети	Інші нематеріальні активи (право на провадження діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо)
Незавершені нематеріальні активи	

Необхідно підкреслити, що Міжнародні стандарти оцінки вказують, що власність на матеріальний актив або право на користування їм може відділятися від фізичного об'єкта, переходячи до категорії нематеріальних. Згідно Міжнародного стандарту оцінки № 4 «Оцінка нематеріальних активів», до складу таких активів відносяться такі категорії невідчутних (нематеріальних) активів [12]:

1) права (відповідно до умов контракту, укладеного в письмовій або в іншій формі, який створює економічну вигоду для сторін) (контракти на поставки, збут продукції, постачання і ліцензійні угоди);

2) взаємовідносини між сторонами (короткострокові) (набрані кадри, взаємовідносини з клієнтами, постачальниками, з дистриб'юторами і структурні взаємовідносини сторін);

3) згруповані невідчутні активи (гудвіл) (вартість лояльності клієнтів, «надприбуток» і залишкова вартість);

4) інтелектуальна власність (фірмові марки або фірмові найменування (бренди), авторські права, патенти, товарні знаки, виробничі секрети або ноу-хау й ін.).

Слід зауважити, що за останньою редакцією Національних стандартів обліку груп виділяється, як уже нами вказано, набагато більше. Гудвіл взагалі розглядається в П(С)БО 19 окремо від нематеріальних активів, які надаються в П(С)БО 8.

Відповідно до Національного стандарту оцінки №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», до об'єктів у нематеріальній формі належать фінансові інтереси (частки (паї, акції), опціони, інші цінні папери та їх похідні, векселі, дебіторська і кредиторська заборгованість тощо), а також інші майнові права» [13]. З цього виходить, що стандарт оцінки №1 поділяє нематеріальні об'єкти оцінки тільки на 2 групи — «фінансові інтереси» (до яких входять не тільки частки, паї, папери, але й векселі, заборгованість тощо) та «інші майнові права». Таким чином, виходить, що і фінансові інтереси — теж майнові права і вказане поділення не є принциповим.

З точки зору зарубіжного досвіду, в США для упорядкування різноманітних видів нематеріальних активів Рада по стандартах фінансового обліку (Financial Accounting Standards Board — FASB) використовує їх класифікацію за природою виникнення, яка включає 6 груп:

1) відносяться до маркетингової діяльності;

2) відносяться до діяльності щодо пошуку комерційних партнерів і співробітників;

3) відносяться до художньої діяльності;

4) впливають із контрактних угод;

5) представляють нову технологію;

6) представляють ділову репутацію (гудвіл).

Згідно пп. 145.1.1 п. 145.1 ст. 145 Податкового Кодексу визначено 6 груп нематеріальних активів, які повністю співпадають з групами, наведеними у ПСБО 8 «Нематеріальні активи».

В Україні прийнято Порядок експертної оцінки нематеріальних активів (затверджено наказом Фонду державного майна України та Державного комітету з питань науки і технологій від 27 липня 1995 року № 969/97). Згідно п. 7—11 цього порядку до складу нематеріальних активів відносять:

1) об'єкти права інтелектуальної власності (право власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, знаки для товарів і послуг, сорти рослин, фірмове найменування, програми для ЕОМ, базу даних, науково-технічну інформацію);

2) об'єкти права користування ресурсами природного середовища (право користування земельною ділянкою, надрами, геологічною та іншою інформацією про природне середовище, іншими ресурсами природного середовища);

3) об'єкти права користування економічними, організаційними та іншими вигодами (економічні вигоди від користування монополією, положенням ринку, права на використання економічних та інших привілеїв);

4) гудвіл (ділова репутація) [14].

Як бачимо, існує безліч різнорідних по складу об'єктів нематеріальних активів, які по тим або тим ознакам можна класифікувати. Для цілей управління інноваційним розвитком пропонується авторське доповнення класифікації нематеріальних активів за певними ознаками, яке узагальнює думки всіх попередників, а також визначення нормативних документів. Запропоновані класи нематеріальних активів згруповані відповідно для цілей бухгалтерського обліку та економічного аналізу (табл. 4).

Таблиця 4

**ДОПОВНЕННЯ ДО КЛАСИФІКАЦІЙ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ
(АВТОРСЬКА РОЗРОБКА)**

Класифікаційна ознака	Мета класифікації	Групи нематеріальних активів
<i>Бухгалтерський облік</i>		
За правом власності	Для фінансового обліку джерел утворення нематеріальних активів (джерел формування інтелектуального капіталу)	1. Майнові права (права на майно), що охороняються ліцензіями 2. Права інтелектуальної власності (на результати інтелектуальної діяльності), що охороняються патентами та авторськими договорами 3. Права власності на нематеріальні переваги, створені у процесі власного інтелектуального виробництва
За видом інтелектуального продукту, від використання якого отримується економічна вигода	Для управлінського обліку нематеріальних активів	1. З виключним правом володіння (власні) 2. З невиключним правом володіння (орендовані — належить лише право користуватись)
За перспективами інноваційного розвитку	Для стратегічного обліку	1) у сфері фінансів 2) у сфері клієнтів 3) у сфері внутрішніх бізнес-процесів 4) у сфері персоналу

Закінчення табл. 4

Класифікаційна ознака	Мета класифікації	Групи нематеріальних активів
За об'єктом приросту ринкової цінності підприємства	Для надання повної та достовірної інформації користувачам фінансової звітності для прийняття рішень	1. Нематеріальні активи, придбані (отримані) у формі майнових прав 2. Нематеріальні активи, придбані (отримані) у формі прав інтелектуальної власності 3. Нематеріальні активи, створені у процесі наукових досліджень і розробки 4. Нематеріальні активи, створені відносинами з клієнтами 5. Нематеріальні активи, створені персоналом
Економічний аналіз		
За впливом на бізнес-середовище	Для аналізу ділової активності	1. Впливають на зовнішнє середовище 2. Впливають на внутрішнє середовище
За параметрами життєвого циклу продукту	Для аналізу структури процесу інтелектуального виробництва підприємства	1. на стадії наукових досліджень 2. на стадії конструкторських розробок 3. на стадії виробництва 4. на стадії реалізації
За впливом на фінансові результати діяльності підприємства	Для факторного аналізу доходності використання нематеріальних активів	1. які здатні приносити дохід безпосередньо за рахунок впровадження у виробництво; 2. які опосередковано впливають на фінансові результати.

Вважаємо, що запропоновані ознаки класифікації нематеріальних активів дозволять раціонально здійснювати бухгалтерський облік та економічний аналіз таких інноваційних ресурсів, як нематеріальні активи.

Провівши аналіз існуючих підходів до класифікації нематеріальних активів, було встановлено, що не всі із виділених авторами підходів слід використовувати в обліку, оскільки вони не впливають на методологію бухгалтерського відображення таких активів, і, відповідно, не мають визначальної ролі з позиції бухгалтерського обліку та розкриття інформації у фінансовій звітності.

Тому, перспективним напрямом розвитку обліково-аналітичного забезпечення в частині нематеріальних активів є удосконалення їх методології на основі розробленої класифікації. Це дозволить забезпечити відповідність інформації, що надається системою бухгалтерського обліку та економічного аналізу, потребам управлінців в частині нематеріальних активів, що в цілому підвищить значимість бухгалтерського обліку як джерела інформаційного забезпечення діяльності підприємств.

Література

1. Классификация ценностей и основанная на ней классификация счетов / Сиверс Е. Е. // Коммерческое образование. — 1909. — № 1. — С. 19-25.
2. Шульга С. В. Облік і аудит нематеріальних активів: теорія, організація, методика. Дис. канд. екон. наук / Шульга Світлана Володимирівна — К., 2006. — 256 с.

3. Яремчук С. Нематеріальні активи: податковий та бухгалтерський облік: Метод. посібник / С. Яремчук, М. Сова. — Х.: Фактор, 1998. — 132 с.
4. Сатовський В. В. Облік і аудит нематеріальних активів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В. В. Сатовський — К., 1998. — 16 с.
5. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика [Текст]: наук.-практ. вид.: [У 4 т.]. Т. 4: Оцінка інтелектуальної власності; Бухгалтерський облік та оподаткування / О. Б. Бутнік-Сіверський [та ін.]; ред. О.Б.Бутнік-Сіверський, О.Д. Святоцький. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. — 350 с.
6. Бигдан И. А. Нематериальные активы: проблемы признания, учета и аудита: Монография. — Харків: ХИБМ, 2005. — 287 с.
7. Рейли Р., Швайс Р. Оценка нематериальных активов / Р. Рейли, Р. Швайс. — М.: Квинто-консалтинг, 2005. — 761 с.
8. Hendriksen E.S., M.F. van Breda. Accounting Theory. — Burr Ridge: Irwin. — 1992. — 808 p.
9. Плотникова Л.А. Нематериальные активы: обзор международного опыта и перспективы развития / Л.А. Плотникова, А.Э. Каспін // Международный бухгалтерский учет. — 2006. — № 4. — С. 30–38.
10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38). Нематеріальні активи IASB; Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» (із змінами): Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO8.aspx>
12. Міжнародне правило оцінки № 4 «Оцінка нематеріальних активів» (переглянуто у 2007 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uto.com.ua/MPO4.pdf>
13. Національний стандарт оцінки № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р. № 1440 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
14. Порядок експертної оцінки нематеріальних активів: Затверджений наказом Фонду державного майна від 27.07.1995 № 96/97 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0292-95>.

УДК 311/001.5(477.64)

Ю.В. Кикош
аспірант кафедри статистики
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СКЛАДУ НАУКОВИХ КАДРІВ УКРАЇНИ

Y. Kykosh
postgraduate Department of Statistics
SHEE «Kyiv National Economic
University of Vadym Hetman»

STATISTICAL ANALYSIS SCIENTIFIC STAFF OF UKRAINE

Анотація. Досягнення науки й техніки повинні виступати ключовим фактором сучасного розвитку економіки. Проведений аналіз стану наукового потенціалу, результативності наукової діяльності дав змогу визначити основні проблеми, що зу-